

Eiropas Sociālais fonds izglītībai

Valsts izglītības attīstības aģentūras ziņu izdevums 2007/10

NOTIKUMS

Skatē vērtē ESF projektos izstrādātos mācību materiālus

Ar kolēģu izstrādātiem materiāliem interesentus iepazīstina RTU Liepājas filiāles profesionālās vidusskolas ārējo sakaru koordinatore Liāra Ozola (no labās) un skolas direktors Agris Ruperts

Šī gada aprīlī Rīgas Tirdzniecības tehnikumā notika ESF līdzfinansētos projektos izstrādāto profesionālās izglītības mācību metodisko materiālu skate.

Skatē kopumā piedalījās 38 profesionālās izglītības iestādes ar vairāk nekā 130 metodiskajiem materiāliem gan drukātā, gan elektroniskā formātā. Lielākā daļa materiālu bija izstrādāti Eiropas Sociālā fonda aktivitātes „Izglītības programmu uzlabošana sākotnējā profesionālajā izglītībā ekonomikai svarīgās nozarēs” projektos. Attiecīgā ESF aktivitāte paredzēta izglītības programmu un mācību kvalitātes uzlabošanai sākotnējā profesionālajā izglītībā valsts ekonomikai svarīgajās nozarēs.

Skatē apkopota informācija par projektos izstrādātajiem mācību materiāliem, lai uzlabotu informācijas apriti starp izglītības iestādēm par pieejamajiem mācību materiāliem, kā arī lai gūtu

ierosinājumus mācību materiālu izstrādes turpmākajai koordinācijai ES struktūrfondu 2007. – 2013. gada plānošanas periodā.

Profesionālās izglītības metodisko materiālu skati ievadīja zinātniski praktiska konference, kuras laikā profesionālo izglītības iestāžu vadītājus un pedagogus iepazīstināja ar īstenoto projektu apjomu un risinātajām problēmām. Konferencē dalībniekiem arī bija iespēja noklausīties pedagoģiskos lasījumus par mācību metodisko materiālu nozīmi profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanā un mācīšanās modeļiem.

Skate kopumā ilga četras dienas, un tās laikā gan pedagogi, gan arī citi interesenti varēja ne tikai iepazīties ar ekspozīciju, bet arī parakstīties uz viņus interesējošo materiālu pavairošanu par Izglītības un zinātnes ministrijas piešķirtajiem līdzekļiem.

JAUNUMI

PIAA kļūst par VIAA

Sākot ar 2007. gada 1. maiju, Profesionālās izglītības attīstības aģentūra (PIAA) ir mainījusi nosaukumu, un turpmāk tās nosaukums ir Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA).

„Nosaukuma maiņa atspoguļo aģentūras funkciju paplašināšanos uz citām izglītības jomām, ne tikai profesionālo izglītību. Turpmāk aģentūra īsteno valsts politiku izglītības nozarē, administrējot un ieviešot Eiropas Savienības (ES) programmas, strukturālos un citus finanšu instrumentus izglītības, tālākizglītības un zinātnes jomā. Turklāt aģentūra ir noteikta par atbildīgo institūciju karjeras attīstības atbalsta sistēmas ieviešanas koordinēšanā starp izglītības un nodarbinātības sektoriem,” pārmaiņu nepieciešamību pamato aģentūras direktore Dita Traidās.

Valsts izglītības attīstības aģentūra ir izglītības un zinātnes ministra pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde. Jau 12 gadus aģentūra administrē ES finansiālā atbalsta programmas profesionālās izglītības attīstībā. Kopš 1998. gada aģentūra nodrošina ES profesionālās izglītības programmas *Leonardo da Vinci* darbību valstī. No 2004. gada tā veic otrā līmeņa starpniekinstitūcijas funkcijas Eiropas Sociālā fonda finansēto projektu ieviešanā, bet 2007. – 2013. gada ES struktūrfondu apguves periodā ir atbildīga arī par Eiropas Reģionālā attīstības fonda apguves administrēšanu izglītībā. Aģentūras pārziņā jau gandrīz sešus gadus ir Latvijas un ES izglītības un karjeras attīstības datu bāzu veidošana un uzturēšana, kā arī Latvijas dalība *Euroguidance* tīkla darbībā.

Modernās tehnoloģijas maina mācību saturu, vidi un metodes

16. jūnijā Valsts Āgenskalna ģimnāzijā īpaši organizētā pasākumā interesentiem bija iespēja iepazīties ar vērienīgākā ESF projekta – Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Izglītības satura un eksaminācijas centra (ISEC) īstenotā ESF nacionālās programmas

Katram klātesošajam bija iespēja iestīties skolēna lomā, izjust vidi, kādā tie mācās, izprast jaunās mācību metodes un pārbaudīt savas zināšanas kādā no dabaszinātņu vai matemātikas priekšmetiem. Pasākumā piedalījās izglītības un zinātnes ministre Baiba Rivža, īpašu uzdevumu ministrs Eiropas Savienības līdzekļu apguves lietās Normunds Broks, Izglītības un zinātnes ministrijas, Finanšu ministrijas un Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāta vadoši darbinieki, dažādu rūpniecības uzņēmumu, piemēram, A/S „Rīgas Siltums”, A/S „Latvenergo” A/S BAO pārstāvji, vairāku pašvaldību vadītāji, Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvji, ISEC speciālisti un citi dalībnieki.

Īpašu uzdevumu ministrs ES līdzekļu apguves lietās N. Broks atzina, ka guvis ļoti pozitīvas emocijas un augstu vērtē projektā paveikto. Viņš arī izteica cerību, ka jaunajā ESF plānošanas periodā (2007. – 2013. gads) kopā ar IZM izdosies rast risinājumu, lai varētu

projekta „Mācību satura izstrāde un skolotāju tālākizglītība dabaszinātņu, matemātikas un tehnoloģiju priekšmetos” paveikto, iezīmējot būtiskus uzlabojumus ķīmijas, bioloģijas matemātikas, fizikas un dabaszinību mācību saturā, metodēs un vidē.

tehnoloģisko un materiālo nodrošinājumu ar ES struktūrfondu finansiālu atbalstu sarūpēt arī pārējām Latvijas skolām, kuras neatrodas finansiāli spējīgās pašvaldībās. Ministrs arī atbalstīja ideju, ka nepieciešams meklēt risinājumus, lai programmu ieviestu jau pamatskolās.

Dace Namsone,
projekta
vadītāja:

Mūsdienās tehnikas un tehnoloģiju attīstības progress ir ļoti straujš, līdz ar to loģisks ir jautājums, vai skolēni mācību iestādēs nebūtu pelnījuši, ka mācību process un līdzekļi tiek līdzīgi tehnoloģiju attīstībai? Piemēram, mums līdz šim ir bijis priekšstats, ka kurinātājs strādā ar lāpstu, taču uzņē-

Projekta nosaukums: „Mācību satura izstrāde un skolotāju tālākizglītība dabaszinātņu, matemātikas un tehnoloģiju priekšmetos”
Projekta kopējās izmaksas: 7 072 053 LVL
ESF līdzfinansējums: 5 304 040 LVL
Valsts budžeta finansējums: 17 680 13 LVL

mumā „Rīgas Siltums” kurinātājs ir cilvēks, kas strādā ar datoru.

Izglītībā var izdalīt trīs būtiskas jomas: saturs, ko mācās skolēni; metodes, kuras izmanto skolotājs; skolas vide, kurā skolēns atrodas.

Nenoliedzami svarīgākais faktors ir zināšanas. Īstenotais projekts dod iespēju mainīt procesu, kā šīs zināšanas apgūt. Priekšplānā izvirzās domāšanas attīstīšana – skolēns kļūst par pētnieku, kurš līdzīgi kā zinātnieks mācās domāt, apstrādāt informāciju un izmantot to. Skolēns mācās praktiski eksperimentēt. Viens no projekta būtiskākajiem uzdevumiem ir atjaunot eksperimentam to lomu, kāda tam dabaszinātnē pienākas, taču ilgu laiku atstāta novārtā.

Šodien zinātnē viens cilvēks neko nevar izdarīt, tāpēc mēs mācām skolēniem sadarboties, norādot uz savstarpējo saistību starp pieciem mācību priekšmetiem – fizika, ķīmija, bioloģija, dabaszinības un matemātika – lai ar vienotu pieeju veidotu savstarpēji saņemtu mācību saturu.

Tehnoloģiju un zinātnes attīstība nosaka mācību saturu, un mums ir jāspēj veidot skolēnam pārnesums no teorētiskajām zināšanām, kuras veidojas klasē, uz iespēju šīs zināšanas lietot dzīvē tad, kad ir jārisina problēmas, jāpieņem lēmumi un jādomā par savas turpmākās profesijas izvēli.

Projektā esam izstrādājuši mācību saturu, pārbaudījuši to praksē 50 skolās un uzsākuši 10. klases mācību materiālu pilnveidi. Projekta materiālu izstrāde un aprobācija norisinās 12 pirmās kārtas skolās, kurās skolēni iziet pilno mācību ciklu (10. – 12. klasei), apgūstot jauno mācību saturu, savukārt 38 otrās kārtas skolās aprobējam skolotāju atbalsta materiālus.

Skolās ar pašvaldību atbalstu ir labiekārtoti mācību kabinetu. Būtisks darbs ieguldīts skolotāju izglītībā. Skolotāji regulāri piedalās semināros un ir apguvuši

Ķīmijas stundā skolēnu lomā iejūtas Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts sekretārs M. Gruškevičs un īpašu uzdevumu ministrs ES līdzekļu apguves lietās N. Broks

72 stundu tālākizglītības programmu, mācoties prasmes, kas nepieciešamas katrā no projektā ietvertajiem mācību priekšmetiem. Projekts visiem skolotājiem ir nodrošinājis portatīvo datoru.

Projekta rezultātā katra skola saņems 15 skolotāja paligmateriālu komplektus: metodiskos materiālus par mūsdienīgu mācību procesu, skolēnu pētniecisko darbību, par skolēnu sasniegumiem un to vērtēšanu. Liela daļa materiālu būs CD vai DVD formātā, kur arīdžan būs ietverta informācija par procesiem, kas norisinās mūsu sadarbības partneru uzņēmumos. Projektā izstrādājam arī interaktīvu disku skolēnam.

Īpaša nozīme projekta veiksmīgai īstenošanai ir skolotāju tālākizglītbai. Šobrīd 846 skolotāji jau ir beiguši mācību programmu, taču līdz projekta beigām programmu apgūs 2600 skolotāju jeb visi tie skolotāji, kas pasniedz attiecīgos priekšmetus 10. – 12. klasē.

Īpašs kurss, pie kā pastiprināti strādā projekta īstenoātāji, ir mācību kurss dabaszinātnēs – tas ir paredzēts humanitārā mācību virziena apgūvējiem, kas mācās vairākas valodas un laika trūkuma dēļ nevar pilnībā apgūt fiziku, ķīmiju un bioloģiju. Sabiedrībā valda neviennozīmīgs viedoklis par šī kursa lietderīgumu, taču aprobācijas procesā saņemtas pozitīvas atsauksmes gan no skolēniem, gan pasniedzējiem.

Projektā iesaistītas trīs lielas sadarbības partneru grupas – pašvaldības, uzņēmumi un augstskolas. Uzsākot projektu, bažījāmies, ka neizdosies pārliecināt pašvaldības par projekta lietderību. Taču pašlaik pašvaldību līdzfinansējums projektā veido 2 milj. latu 50 projektu skolās (38 pašvaldības).

Ar augstskolām mēs sadarbojamies mācību satura izstrādē, piesaistot augstskolu pārstāvjus kā ekspertus, kā arī veidojot materiālus par skolēnu turpmākajām mācību un darba iespējām, saistot savu turpmāko izvēli ar eksaktajiem priekšmetiem.

Projekta sākumposmā nebija plānota sadarbība ar uzņēmējiem, taču secinājām, ka skolēniem nepieciešami piemēri no procesiem, kas norisinās ražošanā mūsu pašu Latvijas uzņēmumos. Un esam priecīgi, ka daudzi uzņēmumi ir atsaukušies un atvēruši durvis projekta īstenoātājiem. Esam rikojuši mācību seminārus un veidojam kopīgus materiālus DVD vai CD formātā, ko saņems skolas. Taču ja gribam, lai skolēni tiešām izvēlētos pēc vidusskolas apgūt eksaktās zinātnes un lai darbaspēks

šajā nozarē būtu pietiekams, mums jādodomā par turpmākajiem projektiem un jāattīsta sadarbība ar uzņēmumiem, panākot, ka viņu durvis ir atvērtas gan projekta darbiniekiem, gan skolotājiem, gan arī skolēniem. Turklāt mācību programmas jāizstrādā arī pamatskolas klasēm, ne tikai vidusskolai.

Ināra Gaile,
Āgenskalna
Valsts
ģimnāzijas
direktore:

Manuprāt, projekts Latvijā ir izraisījis lavīnu, jo nekas tāds līdz šim vēl nebija redzēts. Prieks, ka ministrija un pašvaldības aktīvi iesaistījās projekta īstenošanā. Pašlaik pat šķiet, ka pašvaldības savā starpā daļēji sacenšas, jo

bieži vien mums izsaka vēlmi citu pašvaldību pārstāvji ierasties un savām acīm redzēt, kas ir iepirkts, kā aprīkoti kabineti, lai savā skolā varētu tos aprīkot vēl labāk. Arī pati esmu pabijusi vairākās projektā iesaistītajās skolās.

Mums jāapzinās, ka lūzums izglītības kvalitātes uzlabošanā nevar notikt ar kādu rakstu avīzē par tā nepieciešamību. Šāds projekts ir reāls ieguldījums izglītības attīstībai. Un liels paldies projektu īstenoātājiem, ka varam šādus uzlabojumus īstenot! Lai gan skolotājiem jaunu programmu ieviešanas sākumposmā ir milzīgs darbs, skolēni to ļoti novērtē.

Vieglī nav pierunāt skolotājus strādāt ar jaunām metodēm, jo vieglāk izmantot vecās, jau apgūtās. Taču pašlaik redzam, ka nepietiek tikai ar materiālo bāzi un mācību materiāliem. Turpmāk ir jādodomā, kā piesaistīt jaunus skolotājus, lai labiekārtotie kabineti nestāvētu dikā vai nekalpotu citu priekšmetu apguvei.

Fizikas stundas dalībnieki – Latvijas Pašvaldību savienības padomniece izglītības un kultūras jautājumos I. Peipiņa (no kreisās) un Saeimas deputāts M. Krastiņš – veic paātrinājuma mērījumus ar jaunajām ierīcēm.

Biškopjiem – moderna mācību drava

Biškopība ir Vecbebru Profesionālā vidusskolas pirmā un visnenākā specialitāte. Jau kopš 1922.gada šī skola Latvijā ir vienīgā izglītības iestāde, kas sagatavo biškopjus. Taču pēdējos gados biškopja specialitāte nevar lepoties ar augstu prestižu un pieprasījumu. Lai situāciju labotu, skolas pedagogi īsteno Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētu projektu, modernizējot biškopju mācību vidi, mācību saturu un metodes.

Irēna Upmale, biškopības speciālo priekšmetu pasniedzēja un projekta vadītāja:

Visos laikos Latvijā Vecbebri ir bijusi vienīgā skola, kas gatavo biškopjus. Taču pēdējos gados bija izveidojies četru gadu pārrāvums biškopju sagatavošanā, un arī dravas mājā mums bija ārkārtīgi vecs inventārs – faktiski inventāra vairāk nebija kā bija. Tā kā es esmu pabijusi pasaules dravās un biškopības kongresos, redzējusi dravošanas metodes un biškopības darba organizēšanu Eiropā, tad, redzot to, kā ir citās valstīs un kā ir mums, saņēmoms un Ziemassvētku brīvdienās ar kolēģu atbalstu uzrakstīju projektu.

Mēs izmantojam visas modernizēšanas iespējas, ko projekts atļāva. Dravas

māja ir ieguvusi visu svarīgāko un nepieciešamāko sekmīgai biškopja izglītības programmas apguvei. Medus sviešanas telpa pilnīgi ir apgādāta ar visu nepieciešamo inventāru – ir gan medussviede, gan atvākojamais galds, gan fasēšanas iekārta un atsildīšanas sistēma. Mums, iespējams, vienīgajiem Latvijā ir arī medus nostādīšanas vanna, kas no medus nodala vaska daļas. Rezultātā iegūstam ļoti tīru medu. Iegādājāmies arī 50 Latvijas koka stāvstropus un 10 poliuretāna daudzcorpasa stropus, lai varētu parādīt jaunajiem specialistiem, kā ar tādiem var strādāt. Mūsu rīcībā tagad ir inventārs, kas nepieciešams darbam grupās, kā arī spectērpi, kas nepieciešami darba drošībai, un apkāres, mākslīgās šūnas, jo mēs plānojam paplašināt bišu saimes līdz 100. Turklāt esam iekārtojuši arī mācību kabinetu, nomainot galdus, krēslus, kas jau bija savu laiku nokalpojuši. Nākotnē jāmeklē iespējas, kā atrisināt transporta problēmu, lai mums būtu, ar ko pārvadāt stropus medus ieguvei.

Biškopības speciālitātes audzēkņi darbā pie jaunajiem stropiem

Priecājamies, ka projekta sadarbības partneris – Latvijas Biškopības biedrība – piešķīra 3000 LVL dravas mājas remontam. Dravas māja ir izremontēta un atbilst medus ieguves sanitārajiem noteikumiem.

Atbilstoši jaunajām prasībām un vadoties pēc tā, kā dravo Eiropā, pilnībā pārstrādājām izglītības programmu, jo tā bija ļoti novecojusi. Pašlaik intensīvi gatavojam mācību materiālus: lekciju materiālus, mācību prakšu uzdevumus, arī praktisko mācību uzdevumus. Tas ir milzīga apjoma darbs. Turklāt, ja citām specialitātēm ir vairākas skolas, kas gatavo noteiktus speciālistus, un līdz ar to arī ir iespēja mainīties ar metodiskiem materiāliem, mums nav tādas iespējas aizgūt mācību materiālus. Un profesionālā literatūra ir novecojusi, līdz ar to tas ir ļoti liels darbs, kas ir jāiegulda, lai taptu mūsdienīgi mācību materiāli. Šajā jomā darba pietiks arī nākamajiem projektiem.

Lai tā dzīve būtu interesantāka un lai audzēkņi un skolotāji praktiski varētu iepazīt Latvijas labākās dravas, projektā ielānojam mācību ekskursijas. Mēs apciemojam Latvijas labākās dravas, kur ir iespēja mācīties. Septembra sākumā organizējam biškopju aizbildņa Bērtuļa dienu. Šajā dienā godājam bites, veicam praktiskus konkursus, medus degustāciju un vaska sveču liešanu. Svarīgs pasākums ir arī atvērto durvju dienas, kurās notiek pārrunas ar nākamajiem audzēkņiem. Cenšamies, lai ieguldīto darbu ir kam tālāk nodot. Projektam pateicoties, nokomplektējam grupu un pārtraucām trīs gadu pārrāvumu biškopju sagatavošanā. Rudenī plānojam uzņemt jaunu biškopju grupu.

Projekti ir jāraksta, jo arī man kā skolotājai ir ļoti daudz darba, bet tajā pašā laikā es ļoti labi saprotu, ka neviens manā vietā projektu neuzrakstīs, jo neviens nepārzina manu specialitāti. Projekti ir reāla iespēja, kā piesaistīt skolai naudu, jo, piemēram, to inventāru, ko mēs esam iegādājušies, skola nekad nebūtu iegādājusies. Gandarījums ir ļoti liels un arī atspajds. Piemēram, metodiskais darbs, ko skolotājs parasti dara par velti un tajos pašos vakaros un brīvajā laikā. Tas ir milzīgs darbs, kas ir neapmaksāts. Bet, lai

Projekta nosaukums: Profesionālās vidējās izglītības programmas "Lauksaimniecība ar specializāciju biškopībā" īstenošana Vecbebru Profesionālajā vidusskolā

Projekta īstenošanas laiks: 01.11.05. – 31.08.08.

Projekta izmaksas: 135 947,32

ESF līdzfinansējums: 101 960,49

Valsts budžeta finansējums: 33 986,83

Plānotie rezultāti:

- 21 audzēknim iespēja apgūt atualizētu un licenzētu izglītības programmu biškopībā;
- Uzlabotas praktisko mācību programmas;
- Modernizēts mācību aprīkojums;
- Izstrādāti metodiskie materiāli;
- Noorganizētas mācību ekskursijas biškopībā un biškopību popularizējoši pasākumi.

Izremontētajā dravās mājā audzēkņi iepazīst jauno medusviedi

stundās būtu materiāli, ir jāstrādā. Turklāt arī tad, ja skolotājs sagatavo mācību materiālu, bieži vien skolai nav iespēju to iesiet un pavairot, jo arī pīrs ir dārgs. Strukturfondu projekti palīdz šīs lietas risināt: metodiskais darbs ir apmaksāts, iegādājāmajos biroja tehniku – datoru, printeri, iesējēju, laminatoru – un tagad paši varam pavairot sagatavotos mācību materiālus.

Laikam ejot, ir daudz kas saprasts. Ir

izvērtētas kļūdas un tās lietas, kuras varēja plānot un organizēt savādāk. Piemēram, ideālā variantā vajadzētu praksei ielānot divas pilnas vasaras, bet to specifisku iemeslu dēļ nevarām īstenot, jo audzēkņi iegūst arī vidējo izglītību un pēc 3. kursa ir valsts eksāmeni. Līdz ar to prakse var sākties tikai pēc eksāmeņiem. Taču biškopim ārkārtīgi liels darba apjoms ir tieši pavasara posmā līdz jūlijam. Iznāk, ka 3. kursam

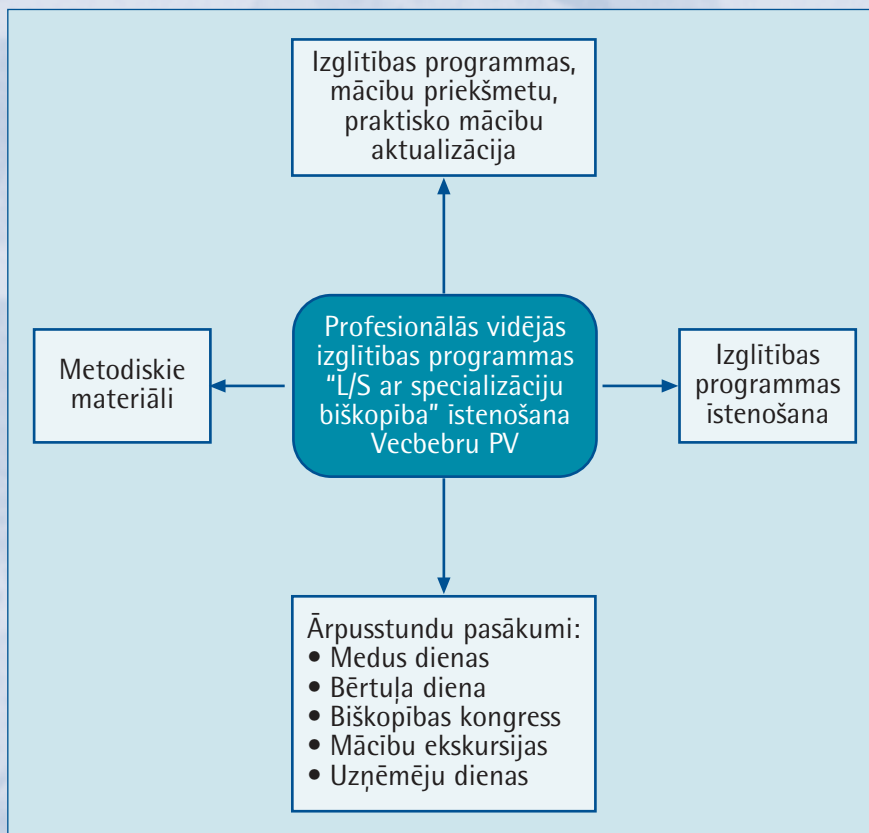
jūnija vidū beidzas eksāmeni, un tikai tad audzēkņi aiziet praksē. Tādējādi viņi šo biškopim svarīgo pavasara posmu izbauda uz savas ādas tikai 4. kursā. Uzskatām, ka kopumā projektu esam saplānojuši veiksmīgi.

Esam uzkrājuši milzīgu pieredzi, jo ļoti daudz kas ir apgūts dažādu dokumentu kārtošana, grāmatvedībā, dažāda veida līgumu slēgšanā. Piemēram, uzņēmuma darba līgumi bija pilnīgs jaunums un izaicinājums. Skola ir skola, visi ir ļoti noslogoti, un reālajā darba laikā, skaidrs, ka projekta lietas nevar izdarīt. Tāpēc daudz sanāk strādāt pēc darba laika. Protams, ka arī metodiskos materiālus gatavojam vakaros, sestdienās un svētdienās. Tas ir liels darbs, ko nevar izdarīt paralēli stundu vadīšanai, būsim godīgi. Kā atrast risinājumu, lai skolotāju darbs būtu apmaksāts? Slēdzām uzņēmuma līgumus. Bijām celmlauži. Risinājumus atradām, pateicoties tam, ka līdzās ir cilvēki, kas ir atsaucīgi un saprotoši. Šeit uz vietas dažkārt mēs daudz ko nezinām, un tad ir jāmeklē palīdzība ārpus skolas.

Vadot projektu, darba plānam ir jābūt katram mēnesim, jo haotisms projektu vadīšanā ir pilnīgi nepieļaujams: jāzina, kādas aktivitātes būs, kādas summas tam ielānotas, lai viss ritētu sekmīgi.

Jāatzīst, tas ir piņķerīgs un sarežģīts darbs – rakstīt atskaites un projekta grozījumus, liekas, savu mūžu vairs neko tādu nedarišu, bet tad pāiet laiks, atkal kaut kas labs ir sanācis, un, kad redzi, ka bērniem acis ir prieks, tad atkal ir motivācija turpināt strādāt.

Projekta īstenošanas komponenti

„Ir pienācis laiks mainīt uzskatus”

Strādājot ar dažādām programmām, Rīgas rajona padomes Izglītības un Kultūras nodaļa ne reizi vien saskārusies ar problēmu - bērniem ar speciālām vajadzībām trūkst iespēju saņemt līdzvērtīgus izglītības pakalpojumus un integrēties sabiedrībā. Savukārt sabiedrības attieksme pret šo bērnu iekļaušanu vispārīgajās skolās bieži vien ir noraidoša: pārējo bērnu vecāki baidās, ka cietīs izglītības kvalitāte, savukārt skolotāji nobažījušies par papildu darbu ar bērniem, kam nepieciešama īpaša pieeja, bet vispārīgajās skolās vadītāji jautā, kāpēc šiem bērniem būtu jānāk pie mums. Lai mainītu situāciju, Rīgas rajona padomes speciālisti saaicināja kopā vispārīgajās skolās pedagogus, sociālos darbiniekus un jauniešu ar īpašām vajadzībām vecākus, lai izstrādātu un īstenotu integrācijas atbalsta sistēmu jauniešiem ar īpašām vajadzībām.

Māriete Zaube,
Rīgas rajona
Izglītības un
kultūras pārvaldes priekšnieka vietniece,
projekta vadītāja

Vecāku izglītošana un daudzpusīgas atbalsta sistēmas, kuras galvenie atbalsta punkti ir pedagogi, vecāki, sociālie darbinieki, kā arī jauniešu ar speciālām vajadzībām vienaudži, veidošana kļuva par vienu no projekta galvenajām aktivitātēm. Organizējam vecākiem seminārus ar sociālajiem darbiniekiem, dažādiem speciālistiem un konsultantiem, tai skaitā jau pieredzējušām vecāku organizācijām. Šobrīd darbojas vecāku atbalsta grupas, vietām nodibinātas vecāku biedrības, kas jau aktīvi iesaistījušās politikas veidošanā.

Projekta būtiska daļa ir arī izglītojoši kursi sociālajiem darbiniekiem un vispārīgajās skolās vecākiem, lai mācītu, kā strādāt ar bērniem ar speciālām vajadzībām. Pusotra gada laikā ir sarīkotas 12 tikšanās un semināri

bērnu ar speciālām vajadzībām vecākiem. Tajās iesaistījās 269 vecāki no Ādažiem, Baldones, Inčukalna, Krimuldas, Ķekavas, Olaines, Ropažiem, Salaspils, Saulkrastiem, Siguldas un Stopiņiem. Arī skolotāju interese par tālākizglītības kursiem ir ļoti liela – tajos piedalījās 54 pedagogi. Savukārt seminārā sociālā darba speciālistiem piedalījās 25 interesenti.

Iegādājāmie speciālas datorprogrammas bērniem ar redzes traucējumiem Baldones vidusskolai, Inčukalna pamatskolai, Ulbrokas vidusskolai, Mālpils vidusskolai, kā arī Siguldas Valsts ģimnāzijai.

Pagājušā gada vasarā 72 bērniem ar īpašām vajadzībām un viņu vienaudžiem notika divas vasaras nometnes Carnikavā. Uz nometni bērniem-invalidiem bija iespēja ņemt līdzi vienu citu bērnu, kas būtu kopā ar viņiem un arī sniegtu atbalstu dažādās ikdienišķās situācijās. Vecāki šajā nometnē nepiedalījās. Nometne pierādīja, ka bērni spēj ļoti labi draudzēties un integrēties.

Esam aktualizējuši problēmu, bet darbs šajā jomā nav islaicīgs un projekts nav risinājums – vajadzīgas arī valsts politikas izmaiņas.

Projekta nosaukums: Integrācijas atbalsta sistēmas izveide jauniešiem ar speciālām vajadzībām Rīgas rajonā

Projekta īstenotājs: Rīgas rajona padome

Projekta īstenošanas laiks: 01.08.05 – 31.07.07.

Projekta kopējās izmaksas: 49 970 LVL

ESF līdzfinansējums: 39 976 LVL

Valsts budžeta finansējums: 9994 LVL

Eva Viļķina,
Siguldas novada bērnu un jauniešu ar invaliditāti biedrības „Cerību spārni” valdes priekšsēdētāja

Vērtīgi ir tas, ka projekta ietvaros notiek aktīva vecāku, pedagogu un sociālo darbinieku iesaistīšana, jo veidojas savstarpēja sapratne un dialogs daudzos jautājumos. Notiek vecāku, kuri audzina bērnus ar invaliditāti, ikmēneša sapulces. Visaktīvāk ir iesaistījušās māmiņas no sešām pašvaldībām: Siguldas, Salaspils, Olaines, Krimuldas, Zaķumuižas un Baldones. Tikšanās reizēs aicinām dažādu ministriju un institūciju pārstāvjus. Nākot kopā, mēs aktualizējam daudzus jautājumus, arī nepilnības likumdošanā. Piemēram, esam vērsuši uzmanību uz to, lai tiktu pārskatīts slimību, diagnožu reģistrs, jo esam saskārušies ar to, ka bērnam ir ļoti reta un smaga diagnoze, bet viņam nepienākas nekāda rehabilitācija, jo šāda diagnoze nav reģistrā.

Rūpes par bērnu ir atstātas uz vecāku pleciem, ir pienācis laiks mainīt uzskatus, ka bērni ar invaliditāti ir tikai nelabvēlīgajās ģimenēs. Ja skolas saņemtu lielāku valsts atbalstu specializēto programmu ieviešanā, arī skolām būtu lielākas iespējas tās īstenot. Būtu jābūt principam, ka nauda seko līdzi bērnam. Dotācijas ļautu arī pilnveidot mācību procesu. Ir lietas, kas neprasa lielus finansiālus ieguldījumus, ir tikai jābūt vēlmei panākt pretī un pasniegt palīdzīgu roku.

Projekta konferences dalībnieki, apspriežot atbalsta sistēmas izveides jautājumus jauniešu ar speciālām vajadzībām

Zināšanu iedaba ir mainījusies

RTU Humanitārajā institūtā no 2006. gada jūlija līdz 2007. gada jūlijam tika īstenots ESF projekts "Akadēmiskā personāla kompetenču pilnveide pedagoģijas un IT jomā". Projekta ietvaros izstrādāta un ieviesta mūsdienīgu moduļu programma docētāju kompetenču pilnveidei pedagoģijas un IT jomā.

Anita Lanka,
RTU Humanitārā institūta
direktore,
projekta
vadītāja:

Docētājs mūsdienās nav tikai konkrētās mācību disciplīnas satura transformētājs. Līdz ar informācijas apjomu ir mainījusies zināšanu iedaba. Kā pamatoti norāda Rīgas Tehniskās koledžas direktors, pedagoģijas zinātņu doktors Jānis Rozenblats, docētāji nedrīkst būt tikai tehniskie eksperti ar enciklopēdiskām zināšanām, bet drīzāk viņiem jābūt kompetentiem pieredzes gūšanas un mācīšanās procesu organizatoriem, kuri var:

- apgūt dažādas mācību metodes un pedagoģiskos līdzekļus;
- pārveidot dzīvesdarbības situācijas par mācīšanās situācijām;
- apvienot teoriju, jaunākos atklājumus un izvirzīt risināšanai reāli eksistējošas problēmas;
- spēt atrast studentu potenciālās spējas, dotības, talantu, veicinot intelekta attīstību un izziņas loka paplašināšanos;
- skatīt attīstību kā regresīvo un progresīvo izmaiņu kopumu,
- palauties uz citu ekspertu pētījumiem, pārvērst šīs atziņas darbībā, kas vērsta uz tālāku sevis un studentu izglītošanu.

Programma, ko izstrādājām projekta laikā, ir veidota pēc moduļu principa. Tas nozīmē, ka viss mācību saturs ir iedalīts patstāvīgos, savstarpēji saistītos mācību blokos. Katram modulim paredzēti savi mērķi, kas kopumā tiek virzīti uz programmas vispārējo mērķi – pilnveidot akadēmiskā personāla kompetences pedagoģijas un informācijas tehnoloģiju jomā. Tā kā pedagoģijas likumsakarību darbības robežas iesniedzas arī citās zinātņu jomās, mūsdienū

didaktikas attīstības tendences skatītas mūsdienū filozofijas, psiholoģijas, socioloģijas un informācijas tehnoloģiju kontekstā. Programmas moduļu satura izstrādē liela vērtība pievērsta konkrētu mācību mērķu un uzdevumu formulējumiem, lai tie būtu pietiekami konkrēti un „izmērāmi”, lai būtu atklāta mērķu sasniegšanas novērtēšanas metodika.

Profesionālās pilnveides programmu īstenojām Rīgas Tehniskajā koledžā, izglītojot 79 Rīgas Tehniskās koledžas mācībaspēkus. Tās īstenošanā ievērojām teorijas un prakses saikni, teorētisko un praktisko nodarbību līdzsvaru, kā arī ieguvām daudzveidīgu atgriezenisko saiti, lai pārliecinātos par programmas moduļu satura apguves rezultātu.

Kāds ir projekta īstenošanu gūvums? Tas sniedzas tālu pāri projekta tiešajam mērķim – izstrādāt, licencēt un ieviest profesionālās pilnveides programmu. Ir iegūta laba sadarbības pieredze gan ar RTU struktūrvienību mācībaspēkiem (arī kolēģi no TEF un IEF piedalījās projekta ieviešanā), gan RTK kolēģiem, gūts rādījums grūtību pārvarēšanā, problēmu risināšanā. Vadot mācību nodarbības pieredzējušiem kolēģiem, radās iespēja

Projekta nosaukums: Akadēmiskā personāla kompetenču pilnveide pedagoģijas un IT jomā
Projekta īstenošanu: RTU Humanitārā institūts
Projekta īstenošanas laiks: 01.07.2006 -30.06.2007
Projekta kopējās izmaksas: 26 439,34 LVL
ESF līdzfinansējums: 19 829,51 LVL
Valsts budžeta finansējums: 6609,83 LVL

diskutēt, dalīties domās par mūsdienū sasāpējušiem izglītības jautājumiem. Tā bija savstarpēja bagātināšanās. Nereti nācās piekrist, ka " .. draugs, visa teorija pelēka, un dzīves koks tik mūžam zaļš..." Tas bija lielisks stimuls arī pašiem padziļināt zināšanas augstskolu didaktikā, izvērtēt didaktikas daudzveidīgās teorijas mūsdienū kontekstā. Teorētiskās atziņas pedagoģijā būtiski atšķiras no matemātikas, kur 2x2 lielākoties tomēr ir 4. Ir tik daudz faktoru, kas ietekmē pedagoģisko procesu. Pedagoģiskā elastība un pedagoģiskā intuicija ir būtisks faktors jebkuras pedagoģiskās problēmas risināšanā. Atgriezeniskā saite (kursu dalībnieku aptaujas, mācību sasniegumu rezultātu analīze) liecina, ka programma saturiski ir bijusi auglīga. Projekts ir noslēdzies, taču licencētā programma, ceļams, ieinteresēs arī citu augstskolu mācībaspēkus.

Izstrādātās programmas tematiskie bloki:

- 1. modulis:** Pārmaiņas izglītībā filosofijas, psiholoģijas un socioloģijas kontekstā
- 2. modulis:** Mūsdienū mācīšanās un mācīšanās teorijas un to izpausme studiju procesā
- 3. modulis:** Informācijas tehnoloģiju risinājumi studiju procesa atbalstam
- 4. modulis:** Akadēmiskā personāla pamatkompetences

Projekta īstenošanu darba apspriedē

Palutināt profesionāļus ar ārvalstu lektoru meistarklasēm

Indra Lapšina
Projekta vadītāja, Rīgas Horeogrāfijas vidusskolas metodiķe

Sagatavojot un īstenojot ESF projektu, Latvijas Baleta un Dejas Ģilde izvirzīja mērķi – veicināt Rīgas Horeogrāfijas vidusskolas mācībspēku un audzēkņu mobilitāti, lai nodrošinātu izglītības kvalitāti un pilnveidotu metodiku. Līdzšinējā prakse nodrošināja pedagoģiskā personāla pilnveidi Sanktpēterburgas Dejas akadēmijas rīkotajos baleta semināros, tikai retumis palutinot profesionāļus ar ārvalstu lektoru meistarklasēm, kuras tik ļoti nepieciešamas 21. gadsimta darba tirgus apstākļos. Nepietiekošais valsts budžeta finansējums bija par iemeslu tam, ka Rīgas Horeogrāfijas vidusskolā iekavējās pedagoģiskā personāla izglītošana par inovācijām, kas savukārt izglītības programmas uzdevumus reducēja uz šauri profesionālu redzējumu.

Projekta ietvaros ir notikušas ārvalstu lektoru meistarklases. Vieslektore no Izraēlas Rhoda Manes lieliski atklāja

vairāku izglītības iestāžu, piemēram, Dž.Balančina Ņujorkas baleta skolas, Bruklinas Mākslas koledžas, Telavivas Valsts Pedagoģiskās koledžas baleta izglītības programmu struktūru, modernās dejas apmācības saturu un metodes. Īpaša tēma bija veltīta Martas Grehamas metodikas pielietojumam modernās dejas apmācībā, pēc kuras izvērtās spraiga paneldiskusija par dejas tehniku. Interesanti bija arī izvērtēt mūsu jauno baletdejojāju izaugsmes iespējas Latvijas Nacionālās operas Baleta trupā salīdzinājumā ar pieredzi Izraēlā.

Lepojamies, ka projekta ietvaros meistarklases ir vadījuši arī pasaules mēroga zvaigznes. Piemēram, 2007. gada sākumā notika vieslektora Petrasa Skirmantasa lekcijas un praktikums: trīs meistarklases „Klasiskā deja Rietumu baleta skolas ietekmē”. Lietuvas Nacionālās operas baleta premjers, horeogrāfs Petras Skirmantas ir pasaulslavens mākslinieks, kas savulaik dejojis Maskavas Lielajā teātrī un Pēterburgas Marijas teātrī, daudzās koncertturnejās viņa partneres ir bijušas tādas baleta zvaigznes kā I. Liepa, Ļ. Kunakova, L. Semņaka, Y. Saito. Strādājot ASV un Japānā, viņam nācies ne tikai apmācīt jaunus baleta māksliniekus, bet arī piedalīties žūrijas darbā, vērtējot jauno dejojāju sniegumu daudzos prestižos

Projekta nosaukums: Horeogrāfu un dejas pedagogu kompetenču paaugstināšana mobilitātes apstākļos

Projekta īstenotājs: Latvijas Baleta un Dejas ģilde

Projekta īstenošanas laiks: 11.01.2006.–31.10.1007

Projekta kopējās izmaksas: 16 227 LVL

ESF līdzfinansējums: 12 170,25 LVL

Valsts budžeta finansējums: 4056,75 LVL

Starptautiskos baleta konkursos. Patlaban P. Skirmantas ir Viļņas M. Čurļoņa Mākslas skolas Horeogrāfijas nodaļas direktors, Baltijas Assamblejas žūrijas loceklis.

Otra prioritāte projekta pirmajā aktivitātē saistās ar reģionālo sadarbību, veidojot vienotu Baltijas dejas izglītības telpu. Projekta uzaicinātais vieslektors Enns Suve iztirzāja klasiskās dejas tehniku, metodiku un apmācību salīdzinājumā: Igaunija–Krievija–Latvija. Projekts deva iespēju pedagogiem piedalīties baleta pedagogu kvalifikācijas paaugstināšanas kursos Viļņas Horeogrāfijas skolā.

Katra aktivitāte, katrs solis projekta īstenošanā paplašina pedagogu un audzēkņu redzesloku, sniedz jaunu informāciju, palīdz rast un nostiprināt kontaktus, labāk izprast savu vietu mūsdienu mainīgajā pasaulē. Zināmas grūtības paredzēto pasākumu īstenošanā saistās ar nepietiekami iepļānoto administratīvo nodrošinājumu. Tā ir pirmā pieredze, to izmantosim, veidojot nākošos projektus.

Vieslektores Rhodas Manes modernās dejas praktikums

Vieslektore Rhoda Manes (2. rindā) un Shoshana Band (ceturtā no kreisās) un pedagogi (1. rindā no kreisās): - R. Kaupuža, H. Ritenbergs, I. Lapšina, J. Kaprālis, L. Šteinmane, E. Urbanoviča

Valsts izglītības attīstības aģentūra
Tālr. 7814322, fakss: 7814344
E-pasts: esf@viaa.gov.lv
www.viaa.gov.lv

Ziņu izdevumu līdzfinansē
Eiropas Savienība